
Medisinsk nytt

MEDISINSK NYTT

RAGNHILD ØRSTAVIK

Kreft og kromosom 21

Personer med Downs syndrom har en kjent økt risiko for å utvikle leukemi (Lancet 2000; 355: 165–9). Danske epidemiologer har sett på forekomsten av denne formen for kreft samt av solide tumorer hos 2 814 individer med Downs syndrom. Hos de yngste barna (0–4 år) var forekomsten av leukemi 50 ganger høyere enn forventet i normalbefolkningen. Imidlertid fant man bare halvparten så mange solide svulster som forventet (24 versus 47,8). Det var ingen tilfeller av brystkreft hos individene med Downs syndrom. Funnene peker i retning av at kromosom 21 inneholder gener som disponerer for utvikling av leukemier, men også gener som hemmer utviklingen av andre kreftformer.

Gjentatte hjerneblødninger

Cerebral amyloid angiopati er en hyppig årsak til intracerebrale blødninger hos eldre (N Engl J Med 2000; 342: 240–5). Apolipoprotein E forekommer i tre ulike alleler; (gresk ϵ) $\epsilon 2$, $\epsilon 3$ og $\epsilon 4$, der $\epsilon 2$ og $\epsilon 4$ er forbundet med tidlig utvikling av cerebral amyloid angiopati. En prospektiv studie av 71 eldre med lobære intracerebrale blødninger viste en sikker assosiasjon mellom forekomsten av allelene $\epsilon 2$ og/eller $\epsilon 4$ og gjentatt blødning i løpet av to år. Fire av åtte pasienter som fikk en ny blødning i løpet av kort tid, hadde dessuten den sjeldne kombinasjonen $\epsilon 2/\epsilon 4$. Forfatterne mener at funnene kan brukes prognostisk for den enkelte pasient, og dermed bedre forebygging av reblødning i denne pasientgruppen.

Impotens etter prostatektomi

Seksuell dysfunksjon er vanlig hos pasienter som har gjennomgått radikal prostatektomi, men populasjonsbaserte data har hittil manglet (JAMA 2000; 238: 354–60). I 291 menn fra USA med lokalisert prostatakraft ble fulgt i 18 måneder etter et slikt inngrep. Da oppgav 59,9 % at de ikke oppnådde tilfredsstillende ereksjon for å kunne gjennomføre et samleie, mens 44,2 % var fullstendig impotente. 72,7 % av mennene hadde hatt full seksuell funksjon før inngrepet, mens 18,5 % oppgav dette etter 18 måneder. Nesten halvparten mente at seksuell funksjon var et stort eller middels stort problem.

Når barnet ikke sover

Barn som ikke sovner, eller som våkner om natten, er et problem i mange familier (BMJ 2000; 320: 209–13). Britiske barnepsykiatere har gjennomgått det som er gjort av kontrollerte studier hos barn under seks år. De fant ni publikasjoner som tilfredstilte inklusjonskriteriene. Fire omhandlet medikamentell behandling og fire råd om endret atferd (blant annet informasjonshefter). Medikamenter, spesielt trimeprazin, hadde god effekt på kort sikt. Atferdsendring hadde imidlertid effekt også over et intervall på seks uker. Det var ikke mulig å peke på en spesiell intervensjonsterapi som hadde best effekt.

Regenerasjon av sentralnervesystemet

Hos voksne er det svært begrenset mulighet for reparasjon og nydanning av skadet vev i sentralnervesystemet (Nature 2000; 403: 434–9). Tidligere forsøk har vist at et spesielt myelinprotein, NI-220/250, er en potent hemmer av blant annet nevrittevekst og aksonal regenerasjon. Sveitsiske forskere har klonet et gen, nogo-A, som koder for det tilsvarende proteinet hos rotter. Antistoffer rettet mot nogo-A fremmer vekst av nevritter i dorsalrotgangliene på myelin og inn til transplantater fra nervus opticus. Slike antistoffer kan kanskje benyttes til å reparere lesjoner i sentralnervesystemet hos mennesker.

Fremtiden med HIV-behandling

Per i dag er omkring 30 % av homoseksuelle menn i San Francisco HIV-smittet (Science 2000; 287: 650–4). Halvparten av disse får antiretroviral behandling. Man har vært bekymret for at behandlingen kan øke antallet smittede, både på grunn av økt antall bærere, resistensutvikling hos viruset og en kjent tendens til mer risikofylt atferd blant homoseksuelle i løpet av de siste årene. Statistiske analyser viser imidlertid at denne frykten sannsynligvis er ubegrunnet. Dersom

man tar alle disse forholdene i betraktning, og regner med en fortsatt negativ atferdsendring samtidig som resistensutviklingen øker, vil antallet smittede likevel sannsynligvis reduseres på sikt. På bakgrunn av dette hevder forfatterne at flere HIV-smittede bør tilbys behandling.

Publisert: 28. februar 2000. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 27. februar 2026.